ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2025/120
Karar Sayısı:2025/270
Karar Tarihi:25/12/2025
R.G. Tarih - Sayı:1/4/2026-33211

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Küçükçekmece 5. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 27. maddesinin 14/11/2024 tarihli ve 7532 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen ikinci fıkrasının Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Nüfus kaydının düzeltilmesi talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 27. maddesi şöyledir:

"*2. Adın değiştirilmesi*

Madde 27- Adın değiştirilmesi, ancak haklı sebeplere dayanılarak hâkimden istenebilir.

(Değişik ikinci fıkra:14/11/2024-7532/12 md.) ***Adın değiştirildiği nüfus siciline kayıt ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan olunur. Bu ilanda; hükmü veren mahkeme, kararın verildiği tarih, dosyanın esas ve karar numarası ile adının değiştirilmesine karar verilen kişinin nüfusa kayıtlı olduğu yer, doğum tarihi, ana ve baba adı, önceki adı ve soyadı, mahkeme kararıyla verilen yeni adı ve soyadı yer alır.***

Ad değişmekle kişisel durum değişmez.

Adın değiştirilmesinden zarar gören kimse, bunu öğrendiği günden başlayarak bir yıl içinde değiştirme kararının kaldırılmasını dava edebilir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca, Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 7/5/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Elif ÇELİKDEMİR ANKITCI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kural kapsamında mahkemece verilen adın değiştirilmesine yönelik kararla ilgili olarak Basın İlan Kurumunun internet sitesinde yapılan ilanın herkese açık olduğu, ilanın bu şekilde yapılmasıyla adı değiştirilen kişinin önceki ve mevcut adı, anne ve baba adı, nüfusa kayıtlı olduğu yer ve doğum tarihi gibi kişisel verilerinin herkes tarafından bilinebilir hâle geldiği, adı değiştirilen kişinin kişisel verilerinin aleni hâle getirilmesinin bu ismin kullanılarak suç işlenmesini mümkün hâle getirdiği, ilana herhangi bir hukuki sonucun bağlanmadığı, nitekim adın değiştirilmesinden zarar görenlerin dava hakkının ilandan değil öğrenme tarihinden itibaren başladığı, günümüzde tüm işlemlerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasıyla yapıldığı, dolayısıyla ilanın gerekli olmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1. Fıkranın Birinci Cümlesinde Yer Alan "…*ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan*…" İbaresinin ve İkinci Cümlesinin İncelenmesi

4. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmiş; üçüncü fıkrasında da "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*" denilerek kişisel verilerin korunması özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı kapsamında güvenceye kavuşturulmuştur.

5. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının, kişinin insan onurunun korunması ve kişiliğini serbestçe geliştirebilmesi hakkının özel bir biçimi olarak bireyin hak ve özgürlüklerini kişisel verilerin sadece işleme şeklindeki sınırlamaya karşı değil kişisel verilere yönelik her türlü sınırlamalara karşı güvence getirdiği anlaşılmaktadır (AYM, E.2018/85, K.2022/127, 26/10/2022, § 85).

6. Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında, kişisel verileri işleyen tüm gerçek ve tüzel kişilerin 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında olduğundan hareketle incelenen kanunda özel bir düzenleme yer almasa dahi anılan Kanun'daki genel hükümlerin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı yönünden gerekli güvenceleri karşıladığı belirtilmiştir (bkz. AYM, E.2021/84, K.2022/117, 13/10/2022, §§ 65-73; E.2020/67, K.2022/139, 9/11/2022, §§ 54-59; E.2021/28, K.2024/11, 18/1/2024, § 15).

7. Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği üzere "*...adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler…*" kişisel veri kabul edilmektedir (AYM, E.2013/122, K.2014/74, 9/4/2014; E.2014/149, K.2014/151, 2/10/2014; E.2014/74, K.2014/201, 25/12/2014; E.2014/180, K.2015/30, 19/3/2015; E.2015/32, K.2015/102, 12/11/2015).

8. İtiraz konusu kural, kişisel veri niteliğinde olan adın değiştirilmesinin Basın İlan Kurumunun portalinde ilan edilmesini öngörmek suretiyle kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sınırlama getirmektedir.

9. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" hükmüne yer verilmiştir. Buna göre temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir.

10. Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında temel hakları sınırlamaya yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp kanuni düzenlemelerin keyfîliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir.

11. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, kişilerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

12. 4721 sayılı Kanun'un 27. maddesinin ikinci fıkrasının 7532 sayılı Kanun'la değiştirilmeden önceki hâlinde adın değiştirilmesinin nüfus siciline kayıt ve ilan olunacağı hükmüne yer verilmiştir. Anılan fıkrada yer alan "*...ve ilân..*" ibaresi, Anayasa Mahkemesinin 22/2/2024 tarihli ve E.2023/34, K.2024/60 sayılı kararıyla ad değişikliğinin ilanında kişisel veri niteliğindeki bilgilerden hangilerinin kullanılacağına, bu bilgilerin ilanda nasıl yer alacağına yönelik güvencelerin ve temel ilkelerin kanunla belirlenmediği gerekçesiyle Anayasa'nın 13. ve 20. maddesine aykırı görülerek iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra yapılan değişiklikle kuralda ilanın kapsam ve usulünün herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın kanunilik şartını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte yapılan değişikliğin diğer sınırlama ölçütleri bakımından da incelenerek anayasallık denetiminin yapılması gerekmektedir.

13. Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hak ve özgürlüklerin de o hak ve özgürlüğün doğasından kaynaklanan bazı sınırları bulunmaktadır. Ayrıca Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir (AYM, E.2024/17, K.2024/205, 4/12/2024, § 19).

14. Mahkeme kararıyla adı değiştirilen kişinin bilgilerinin ilan edilmesiyle, ad değişikliğinden etkilenen ya da zarar gören üçüncü kişilerin menfaatlerinin koruması amaçlanmaktadır. Üçüncü kişilerin hak ve menfaatlerinin korunması amacının, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına yönelik sınırlamalar için anayasal yönden meşru bir amaç teşkil ettiği açıktır.

15. Öte yandan temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmaması zorunludur. Bu kapsamda kuralla kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına getirilen sınırlamanın zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması gerekir. Kuralla adın değiştirilmesine ilişkin mahkeme kararı, Basın İlan Kurumunun portalinde herkese açık şekilde ilan edilmektedir. Adın değiştirilmesinden zarar görebilecek kişilerin bu internet sitesine erişmekle söz konusu değişiklikten haberdar olmalarının mümkün olduğu açıktır.

16. Anılan Kanun'un 27. maddesinin dördüncü fıkrasında adın değiştirilmesi nedeniyle zarar gören kimsenin bunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde dava açarak kararın kaldırılmasını talep etme hakkının bulunduğu belirtilmiştir. Söz konusu sürenin, adın değiştirilmesine ilişkin kararın öğrenildiği tarihten itibaren başlayacağı ve bu öğrenmenin herhangi bir yolla gerçekleşmesi mümkün ise de ad değiştirme kararının ilan edilmesinin de karardan etkilenecek veya zarar görecek üçüncü kişilerin kararın içeriğinden haberdar olmasını kolaylaştıracağı açıktır.

17. Bu itibarla ad değiştirme kararlarının ilan edilmesinin zorunlu toplumsal bir ihtiyacı karşılamadığı, dolayısıyla kuralın kişisel verilerin korunmasının sınırlanması bakımından demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı söylenemez. Bununla birlikte kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına getirilen sınırlamanın ölçülü olması gerekir.

18. Anayasa'nın 13. maddesinde ifade edilen *ölçülülük ilkesi,* temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınması gereken bir diğer ilkedir. Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan *ölçülülük ilkesi*; *elverişlilik, gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama aracı ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

19. Kural kapsamında adın değiştirilmesi nedeniyle zarara uğrayabilecek kişilerin menfaatlerinin korunması amacıyla Basın İlan Kurumunun portalinde ilan yapılmak suretiyle herkesin bu durumdan haberdar edilmesinin, öngörülen meşru amaca ulaşma bakımından elverişli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kanun koyucunun adın değiştirilmesi kararından menfaati etkilenecek kişilerin korunması için alacağı tedbirleri ve yöntemi belirlemede takdir yetkisinin bulunduğu gözetildiğinde kural kapsamında yapılan ilanın meşru amaca ulaşma bakımından gerekli olmadığı söylenemez.

20. Diğer yandan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına getirilen sınırlamanın meşru amaç bakımından orantılı olması gerekir.

21. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına yönelik sınırlamanın veri sahibi üzerinde bir külfete yol açacağı kuşkusuzdur. Bu sınırlamanın ulaşılmak istenen meşru amaca göre bireylere aşırı bir külfet yüklediğinin tespiti hâlinde orantısız olduğu sonucuna varılması gerekir. Bu bağlamda kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına yönelik sınırlamanın orantılı kabul edilebilmesi için işlenecek veya herhangi bir şekilde yararlanılacak verilerin ulaşılmak istenen amaçla sınırlı olması ve kişisel verilerin sınırlama amacı için gerektiğinden daha uzun süre ilanda kalmaması gerekmektedir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. AYM, E.2024/17, K.2024/205, 4/12/2024, §27).

22. Kuralda ya da kanun düzeyinde farklı bir mevzuatta ilanın ne kadar süreyle Basın İlan Kurumunun portalinde yayımlanacağına ilişkin olarak herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle ad değişikliği kararlarının Basın İlan Kurumunun portalinde makul süreyle ilan edilmesini sağlayan güvencelere kanunda yer verilmediği anlaşılmaktadır. Bu itibarla ad

değişikliğine ilişkin kararın süresiz bir şekilde ilan edilmesinin, kişisel verileri herkesçe bilinir hâle gelen kişinin menfaatleri üzerinde ağır sonuçlar meydana getirebilecektir.

23. Ad değiştirme kararlarının zarar görecek kişilerin menfaatlerinin korunması amacıyla ilanla duyurulmasında kamu yararı bulunmakta ise de söz konusu kararın süresiz bir şekilde ilan edilmesinin kişisel verileri herkesçe bilinir hâle gelen kişinin menfaatleri üzerinde orantısız sonuçlar meydana getirebilecektir.

24. Öte yandan kuralda, ad değiştirme kararlarının kategorik olarak tamamının ilan edilmesi öngörülmekte; belli durumlarda söz konusu kararların ilan edilip edilmemesi hususunda hâkime takdir yetkisi tanınmamaktadır. Diğer bir ifadeyle somut olayın özelliğine göre ad değiştirme sebepleri de dikkate alınarak adın değiştirilmesi kararını veren hâkimin bu konuda değerlendirme yapma imkânı bulunmamaktadır. Nitekim bazı durumlarda ad değişikliği kararlarının ilan edilmemesinde üstün bir hukuki yararın bulunması mümkündür. Dolayısıyla bütün ad değişikliği kararlarının ilan edilmesi öngörülerek bu konuda hâkime takdir yetkisi tanınmaması da kişiler açısından ağır sonuçlar doğurabilecek niteliktedir.

25. Bu itibarla kuralla ulaşılmak istenen meşru amaçtan kaynaklanan kamusal yarar ile bireylerin menfaatleri arasındaki makul dengenin bozulduğu, bu yönüyle kuralın kişisel verilerin korumasını isteme hakkına orantısız bir sınırlama getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

26. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR bu görüşe ek gerekçeyle katılmışlardır.

Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR bu görüşe katılmamışlardır.

2. Fıkranın Kalan Kısmının İncelenmesi

27. İtiraz konusu kuralda, ad değişikliğinin talebe bağlı olmaksızın nüfus siciline kaydedilmesi öngörülmektedir. Kişisel veri niteliğindeki bilgilerin nüfus siciline kaydedilerek saklanması kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sınırlama teşkil etmektedir.

28. Kural kapsamında ad değişikliğinin nüfus kaydına tescil edilmesinin kapsam ve sınırlarının açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın kanunilik şartını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

29. Bireylerin kimlik bilgilerinde değişiklik yapan mahkeme kararlarının nüfus siciline işlenmesinin nüfus kayıtlarının sağlıklı ve güncel bir şekilde tutularak söz konusu sicille bağlantılı olarak yapılan tüm işlemlerde ilgili kişiler ile üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunmasına katkı sunacağı açıktır. Bu nedenle kuralın meşru bir amaca yönelik olarak ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca ad değişikliklerinin nüfus siciline kaydedilmesinin zorunlu toplumsal bir ihtiyaca karşılık gelmediği de söylenemez. Dolayısıyla kuralın demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmadığı anlaşılmıştır.

30. Öte yandan ad değişikliğinin nüfus siciline kaydedilmesinin nüfus kayıtlarının sağlıklı bir şekilde tutularak ilgililerin menfaatinin korunması amacı bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

31. Diğer yandan kuralın orantılılık incelemesinde nüfus kayıtlarına işlenen kişisel veri niteliğindeki bilgilerin saklanmasına, üçüncü kişilere verilmemesine yönelik güvencelerin değerlendirilmesi gerekir.

32. 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun "*Amaç*" başlıklı 1. maddesinde anılan Kanun'un amacının, kişinin doğumundan ölümüne kadar kişisel ve medeni durumuna, uyrukluğuna ve bunlarda meydana gelebilecek değişikliklere ait doğal ve hukuki olayların belirlenip saptanmasını, bu amaçla düzenlenmiş kütüklere yazılmasını, elektronik ortamda ulusal adres veri tabanının oluşturulmasını, nüfus kayıtları ile adres bilgilerinin ilişkilendirilmesini sağlamak olduğu belirtilmiştir. Bu itibarla kişilerin doğumundan ölümüne kadar ad, soyad, medeni durumları, uyrukları gibi kişisel bilgileri ve bu bilgilerdeki değişiklikler nüfus sicilinde (kütüğünde) kayıt altına alınarak saklanmaktadır.

33. Kanun'un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında nüfus kayıtları ve bu kayıtların tutulmasına dayanak olan belgelerin gizli olduğu, bunların yetkili ve sorumlu memurlar ile teftiş ve denetim yetkisi olanlar dışında kimse tarafından görülüp incelenemeyeceği, mahkemelerin bu hükmün dışında olduğu; (2) numaralı fıkrasında nüfus kayıtlarına bu bilgileri işleyen memurların ve Kimlik Paylaşımı Sistemi kapsamında nüfus kayıtlarından faydalanan diğer görevlilerin de bu gizliliğe uymak zorunda oldukları, bu yükümlülüğün, kamu görevlilerinin görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam edeceği hükme bağlanmıştır.

34. 36. maddede mahkeme kararı ile yapılan nüfus kaydı değişikliklerinde izlenecek usul düzenlenmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde kişinin adının değiştirilmesi hâlinde nüfus müdürlüğünün bu kişinin çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı, soyadı değişikliğinde ise eşin ve ergin olmayan çocukların soyadını da düzelteceği belirtilmiştir.

35. 45. maddenin (1) numaralı fıkrasında ise İçişleri Bakanlığının (Bakanlık) madde kapsamında sayılan kurumlarla merkezî veri tabanında tutulan kimlik verilerini, Kanun'da belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde paylaşılabileceği düzenlenmiştir. Anılan maddenin (3) numaralı fıkrasında (1) numaralı fıkrada belirtilenlerin kendi iş ve işlemlerine esas olmak üzere sadece ilgili kişilerin bilgilerini alabilecekleri ve aldıkları bilgileri tanımlanmış hizmetlerin yerine getirilmesi dışında başka hiçbir amaçla kullanamayacakları; bu bilgileri ilgilisi veya 44. maddede belirtilenler dışında kimseye veremeyecekleri, sistemin bütün aşamalarında görev yapan yetkililerin de bu kurallara uymakla yükümlü oldukları, bu yükümlülüğün kamu görevlilerinin görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam edeceği belirtilmiştir. Söz konusu fıkrada ayrıca (1) numaralı fıkrada belirtilenlerin, Kimlik Paylaşımı Sistemi kullanıcılarının sistemi bu madde hükümlerine uygun kullanmalarına yönelik olarak gerekli her türlü idari ve teknik tedbirleri almak, takip etmek ve idari ve teknik tedbirlere ilişkin raporları talep edildiğinde Bakanlığa bildirmekle yükümlü oldukları ve bu fıkra hükümlerine aykırı davrananlar hakkında 6698 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı düzenlenmiştir.

36. Dolayısıyla 5490 sayılı Kanun'da kimlik bilgilerinin ve bu arada ad değiştirilmesinin de hangi usulle kaydedileceği, gizliliği ve saklanma koşullarına ilişkin olarak anılan düzenlemelerle belirlendiği gibi 6698 sayılı Kanun'daki güvencelerin de nüfus sicili bakımından geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

37. Bu itibarla resmî işlemlerin kişinin adı, soyadı, doğum tarihi gibi tüm kimlik bilgilerinin tutulduğu nüfus kayıtlarındaki bilgilere göre gerçekleştiği ve bu bilgilerin sağlıklı tutulmasının ilgili kişinin menfaatinin korunmasına hizmet ettiği de dikkate alındığında kural kapsamında ad değişikliğinin kararlarının söz konusu kayıtlara işlenmesinde meşru amaçtan kaynaklanan kamusal yarar ile kişilerin menfaatleri arasındaki makul dengenin ortadan kaldırıldığı söylenemez. Bu yönüyle kuralla kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına getirilen sınırlamanın orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

38. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

IV. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

39. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez*." denilmekte, 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

40. 4721 sayılı Kanun'un 27. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*...ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan...*" ibaresinin ve ikinci cümlesinin iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

V. HÜKÜM

22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 27. maddesinin 14/11/2024 tarihli ve 7532 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen ikinci fıkrasının;

A. **1.** Birinci cümlesinde yer alan *"...ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan..."* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ile Ömer ÇINAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Birinci cümlesinin kalan kısmının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. İkinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ile Ömer ÇINAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

25/12/2025 tarihinde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili

Kadir ÖZKAYA	Hasan Tahsin GÖKCAN	Basri BAĞCI
Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye	Üye	Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ
Üye	Üye	Üye
İrfan FİDAN	Kenan YAŞAR	Muhterem İNCE
Üye	Üye	Üye
Yılmaz AKÇİL	Ömer ÇINAR	Metin KIRATLI

EK GEREKÇE ve KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…*ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan*…" ibaresinin ve ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğu için iptali gerektiği şeklindeki kararına ek gerekçe ile katılmaktayım. Çoğunluğun iptal hükmünün Resmi Gazete'de yayımlanmasından dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi gerektiği şeklindeki kararına ise katılmamaktayım.

2. Dava konusu kuralların içinde yer aldığı 27. maddede adın değiştirildiğinin nüfus siciline kayıt ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan olunacağı ve bu ilanda; hükmü veren mahkeme, kararın verildiği tarih, dosyanın esas ve karar numarası ile adının değiştirilmesine karar verilen kişinin nüfusa kayıtlı olduğu yer, doğum tarihi, ana ve baba adı, önceki adı ve soyadı, mahkeme kararıyla verilen yeni adı ve soyadının yer alacağı öngörülmektedir.

3. Mahkememiz çoğunluğu adın değiştirildiğinin nüfus siciline kayıt olunacağı kısmı haricindeki geriye kalan kuralı, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına orantısız bir müdahalede bulunduğu gerekçesiyle Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı bulmuştur. Bu bağlamdaki temel Anayasa'ya aykırılık gerekçeleri olarak ad değişikliği kararlarının Kanun'da Basın İlan Kurumunun portalında makul sürelerle ilan edilmesini sağlayan güvencelere yer verilmemesi ve ad değişikliği kararlarının kategorik biçimde tümünün ilan edilmesi nedeniyle hakime takdir yetkisi tanınmaması hususlarına yer verilmiştir (bkz.: §§ 22-24).

4. Çoğunluğun bu iptal gerekçesine katılmaktayım. Bununla birlikte dava konusu kuralların ölçülülük ilkesinin gereklilik yönü ile de Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatindeyim. Zira kuralla ad

değişikliği işlemi ile bağlantılı biçimde bu değişikliğin Basın İlan Kurumunun portalında ilan edilmesi aşamasında kişinin Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamındaki birtakım kişisel verilerinin paylaşılması söz konusu olmaktadır.

5. Bununla birlikte dava konusu kuraldaki şekliyle bu ad değişikliği kararının Basın İlan Kurumu portalında ilan edilmesi ve ilanda adının değiştirilmesine karar verilen kişinin nüfusa kayıtlı olduğu yer, doğum tarihi, ana ve baba adı, önceki adı ve soyadı gibi ad değişikliği noktasında başkalarının bilmesi gerekmeyen kişisel verilerinin yer alması gereklilik şartı bağlamında da sorun teşkil etmektedir.

6. Zira zaten uygulamada her bir vatandaşa yönelik verilen Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası uygulamasının tüm hukuki işlemlerde uygulanması nedeniyle adın değiştirilmesi ile ilgili mahkeme kararının dava konusu kuralda olduğu şekliyle ilanına da gerek bulunmamaktadır. T.C. kimlik numarası sistemi sayesinde bir kişinin ad değişikliğinin nüfus kayıt sistemine işlenmesi nedeniyle üçüncü kişilerin yürütülen işlemler aracılığıyla bundan bilgi sahibi olmaları mümkündür.

7. Öte yandan Kanun'un 27. maddesinin üçüncü fıkrasında adın değiştirilmesinden zarar gören kimsenin bunu öğrendiği günden başlayarak bir yıl içinde değiştirme kararının kaldırılmasını dava edebileceği öngörülmektedir. Bu hükmün varlığı dikkate alındığında özellikle ad değişikliği nedeniyle başkalarının bundan zarar görme ihtimaline karşı bu şekilde öğrenme ile başlayan bir süre de öngörüldüğüne göre burada bu gibi durumlarda adın değiştirilmesinin ilan edilmesine bir hukuki sonuç bağlanması durumu söz konusu değildir.

8. Dolayısıyla gerek ad değişikliği ilan sürecinde portalda ilan edilecek kişisel veriler ve gerekse bu ilanın Basın İlan Kurumunun portalında gerçekleşmesi yönü ile dava konusu kural, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına ölçülülük ilkesinin gereklilik unsuru yönü ile de Anayasa'ya aykırı bir müdahalede bulunmaktadır. Kuralın bu yönü ile de Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatindeyim.

9. Öte yandan Mahkememiz çoğunluğunun iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine ilişkin kararına katılmamaktayım. Bu konudaki karşıoy gerekçelerimi daha önce bir başka kararda yazdığım karşıoydan faydalanarak (bkz.: AYM, E. 2024/133, K. 2025/233 künyeli karardaki karşıoyum) şu şekilde ifade etmek gerekir:

10. Bilindiği üzere Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümlerinin iptal kararlarının Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkacağı, gereken hallerde Anayasa Mahkemesinin iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabileceği ve bu tarihin iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemeyeceği öngörülmektedir.

11. İptal edilen bir normun iptal hükmünün Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yıla kadar bir süre daha yürürlükte kalmasına imkan sağlayan kuralın amacı, verilen iptal kararı ile birlikte yürürlükten kaldırılan normun hukuk düzeninde ortaya çıkaracağı boşluğun doğurabileceği sakıncaları engellemektir.

12. Ancak, burada, iptal kararının yürürlüğe girmesinin belli bir süre daha ertelenmesine karar verirken bir yıla kadar daha yürürlükte kalmasına imkan verilen normun Anayasa Mahkemesince Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilen bir norm olduğunu da unutmamak gerekir.

13. Bu bağlamda bir yandan Anayasa'ya aykırı olduğu tespit edilmiş bir kanun hükmü varken diğer taraftan bu normun yürürlükten kalkması durumunda hukuk düzeninde ortaya çıkacak olan bir boşluk söz konusudur.

14. Bunun içindir ki Anayasa'nın 153. maddesinde iptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda Türkiye Büyük Millet Meclisinin iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğu dolduracak kanun teklifini öncelikle görüşüp karara bağlayacağı hükmüne yer verilmektedir (madde: 153/4).

15. Nitekim Anayasa hazırlık çalışmalarında bu kurala ilişkin Danışma Meclisinin gerekçesinde, iptal kararının bazen hukuki boşluk yaratabileceği ve bu nedenle de bu boşluğun süratle doldurulması için kanun yapımındaki merasime istisna getirilerek görüşmenin öncelikle yapılması esasının kabul edildiğine işaret edilmektedir (bkz.: *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli),* Anayasa Mahkemesi Yay., Ankara 2018, s. 960).

16. Bunun yanında 1982 Anayasasıyla birlikte kabul edilen ve bireysel başvurunun kabulü sonrasında yürürlüğe giren 6216 sayılı Kanun'a kadar yürürlükte kalan mülga 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinin dördüncü fıkrasında bu konuda *"Anayasa Mahkemesi bir kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün veya bunların belirli hükümlerinin iptali halinde meydana gelecek olan hukuki boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici mahiyette görürse, yukarıdaki fıkra hükmünü uygular ve boşluğun doldurulması için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Başbakanlığa bilgi verir."* şeklinde bir hükme yer verilmekteydi. Görüldüğü üzere burada 2949 sayılı Kanun'da açıkça verilecek iptal kararı nedeniyle Anayasa Mahkemesinin "*meydana gelecek olan hukuki boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici mahiyette"* görmesi halinde iptal kararının ertelemesine karar verebileceği belirtilmektedir.

17. Bir kararında Anayasa Mahkemesi de iptal hükmünün yürürlüğünün ertelenmesiyle verilen iptal kararında açıklanan gerekçeye uygun biçimde yeni kanun çıkartılması ve idari hizmetlerin duraksamadan yürütülmesinin amaçlanmakta olduğunu belirterek, Anayasa Koyucunun Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında koşulların oluşması durumunda iptal kararının bir yıla kadar ertelenmesine imkan tanırken, ertelenmemesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluğun kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlâl etmesi durumunu, Anayasa'ya aykırılığı tespit edilen kanunun uygulanmasından daha sakıncalı bulmuş olduğunu ifade etmektedir (bkz.: AYM, E.1996/50, K.1996/37, 15/10/1996).

18. Norm denetimi bağlamında Anayasa Mahkemesi oldukça karmaşık, teknik yönü ağır basan, gündelik hayatın değişik boyutlarını düzenleyen ve kamu düzeninin tesisinde önemi inkar edilemez nitelikteki kanun hükümlerini de iptal edebilmektedir. Gündelik hayatta bir ceza normu, sosyal güvenlik hakkı bağlamında önemli bir teknik detay, vergi usul hukuku ile ilgili bir düzenleme ve benzeri konularda verilen kimi iptal kararları o alanın işleyişinde kamu düzeni açısından önemli boşluklar ortaya çıkarabilmektedir.

19. Bu gibi durumlarda Anayasa Mahkemesi, iptal kararı verdiğinde kuralın iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanması ile yürürlükten kalkması durumunda hukuk düzeni açısından ortaya çıkacak boşluğun doğurabileceği olumsuzlukları da dikkate alarak ve sadece bu amaçla iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi erteleyebilmelidir.

20. Anayasa Mahkemesinin iptal kararları ile ilgili genel kural, iptal hükmünün Resmi Gazete'de yayımlanması ile birlikte normun yürürlükten kalkmasıdır. İptal hükmünün yürürlüğünün ertelenmesi ise istisnai bir durumdur. Bu istisnanın da sadece kuralın getiriliş amacı olarak kabul edebileceğimiz iptal kararı ile birlikte yürürlükten kaldırılan normun hukuk düzeninde ortaya

çıkaracağı boşluğun doğuracağı birtakım sakıncaları engelleme doğrultusunda kullanılması gerekmektedir.

21. Aksi durumda Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararına rağmen Anayasa'ya aykırılığı tespit edilmiş olan bir normun belli bir süre daha hukuk düzeninde yer alması şeklinde Anayasa'nın üstünlüğü ile de izahı mümkün olmayan bir durum ortaya çıkabilir.

22. Nitekim doktrinde de bu konu ile ilgili bir çalışmada, Anayasa'ya aykırılığı tescillenen bir normun hukuk düzeninde varlığını devam ettirmesinin Anayasa'nın üstünlüğü ve hukuk devleti açısından kabul edilemez olduğuna işaret edilerek, bu nedenle iptal kararının ertelenmesine ancak ve ancak "son çare" olarak başvurulması gerektiğine vurgu yapılmaktadır (bkz.: Ömer Anayurt, "İptal Kararlarının Yürürlüğünün Ertelenmesi Amaca Uygun İşlemekte Midir?", *Prof. Dr. Zühtü Arslan'a Armağan*, Cilt: 2, Ankara: Anayasa Mahkemesi Yayınları, Ankara, 2024, s. 1141).

23. Yine aynı çalışmada 1961 ve 1982 Anayasasında bu erteleme kararları ile ilgili yapılan istatistiki analizde 1961 Anayasası'nın uygulamada kaldığı süre içerisinde Anayasa Mahkemesince verilen toplam 245 iptal kararından 48'inde yürürlüğün ertelendiği ve bu oranın verilen iptal kararlarının %19.59'una karşılık geldiği; 1982 Anayasası döneminde ise (28 Ekim 2023 itibarıyla) verilen toplam 947 iptal kararından 419'unda yürürlüğün ertelendiği ve bu oranın verilen iptal kararlarının %44.25'ine karşılık geldiği belirtilmektedir (bkz.: Anayurt, s.1131).

24. Bahse konu çalışmada 1961 Anayasası döneminde kanun koyucunun erteleme süresi içerisinde gerekli düzenlemeyi yapmadığı ve pek çok iptal kararının süre bitimiyle birlikte yürürlükten kalktığı ve herhangi bir düzenlemenin de getirilmemiş olduğu; 1982 Anayasası döneminde de yasama organının belirlenen erteleme süresi içerisinde iptal edilen normun ortaya çıkarttığı boşluğu doldurmak üzere istisnai durumlar dışında gerekli düzenlemelere gittiğini söyleyebilmenin zor olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Bu nedenle de bu durumun iptalin doğurduğu boşluğun giderilmesinde hiçbir katkı sağlamadığı gibi bu durumun boşu boşuna bu süre boyunca Anayasa'ya aykırı normun uygulamada kalması gibi karşı bir işleve dönüştüğüne işaret edilmiştir (bkz.: Anayurt, s.1137-1139).

25. Bu nedenle iptal kararının yürürlüğünün ertelenmesi biçimindeki uygulamaya ancak istisnai biçimde ve sadece gerçekten iptal hükmü ile birlikte ortaya bir hukuki boşluğun çıkması durumunda başvurmak gerekmektedir.

26. Yukarıda sıralananlar dikkate alındığında eldeki dosyada iptal edilen ibare ve kuralla ilgili olarak da ifade etmek gerekir ki iptal hükümlerinin Resmi Gazete'de yayımlandığı anda dava konusu kuralları yürürlükten kaldırması durumunda çoğunluk kararında ifade edildiği şekilde doğacak hukuksal boşluğun "kamu yararını ihlal edici" niteliği (bkz.: § 40) gibi bir durum gündeme gelmeyecektir. Bu nedenle bu kurallarla ilgili iptal hükmünün yürürlüğünün ertelenmesi Anayasa Koyucunun Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında murad ettiği husus ile çelişmektedir.

27. Zira kuralların ilkinde ad değişikliğinin Basın İlan Kurumunda ilanı, diğerinde ise bu ilanda yer alacak hususlar yer almakta olup Anayasa Mahkemesi tarafından bu kurallar Anayasa'ya aykırı bulunduğunda artık bu biçimdeki bir ilana ihtiyaç duyulmayacağı açıktır. Dolayısıyla bu kuralların iptali sonucunda hukuk düzeninde bir boşluk meydana gelmesinden ve bu boşluk nedeniyle telafisi zor sonuçların ortaya çıkmasından bahsedilemez. Kuralların iptali sonrasında bu yönüyle bir sakıncanın doğması söz konusu olamayacağı için bu durumda iptal kararının yürürlüğünün iptal hükmünün Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren dokuz ay daha ötelenmesi şeklindeki yaklaşım Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasındaki hükmün amacı ile bağdaşmamaktadır.

28. Sonuç olarak, yukarıda sıralanan gerekçelerle, iptal edilen ibare ve cümlenin de iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkması gerektiği kanaatinde olduğum için, Mahkememiz çoğunluğunun iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine ilişkin kararına katılmamaktayım.

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

EK GEREKÇE

Anayasa Mahkemesinin sayın çoğunluğunca; Türk Medenî Kanunu'nun 27. maddesinin 14/11/2024 tarihli ve 7532 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"... ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan..."* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Mahkememizin sayın üyesi Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in ek gerekçede yazdığı görüşlerle sayın çoğunluğun görüşüne katılmaktayım.

Üye

Selahaddin MENTEŞ

KARŞI OY VE EK GEREKÇE

1. 721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan…" ibaresi ile ikinci cümlesinin, ölçülülük ilkesinin alt unsuru olan ***orantılılık*** *ilkesine* aykırı olduğu ve bu nedenle Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerini ihlal ettiği gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir. Ayrıca Mahkeme çoğunluğu, iptal edilen kuralın yürürlüğe girişinin dokuz ay ertelenmesine hükmetmiştir.

2. İptale ilişkin Mahkememiz kararına iştirak etmekle birlikte, dava konusu kuralın **ölçülülük ilkesinin *gereklilik ölçütü* yönünden** Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatinde olmam ve iptal edilen kuralın yürürlüğe girişinin dokuz ay ertelenmesine ilişkin çoğunluk görüşüne aşağıda açıklanan nedenlerle katılmamam nedeniyle işbu karşı oy ve ek gerekçeyi yazma gereği duydum.

3. Dava konusu kuralda, adın değiştirilmesine ilişkin mahkeme kararının nüfus siciline işlenmesinin yanı sıra Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan edilmesi öngörülmektedir. Bu ilanda; kararı veren mahkeme, karar tarihi ile dosyanın esas ve karar numarasının yanı sıra adı değiştirilen kişinin nüfusa kayıtlı olduğu yer, doğum tarihi, anne ve baba adı, önceki adı ve soyadı

ile mahkeme kararıyla verilen yeni adı ve soyadının açıkça belirtilmesi zorunlu tutulmaktadır. Bu yönüyle kural, kişisel veri niteliği taşıyan kimlik bilgilerinin geniş kitlelere açık bir ortamda yayımlanmasını öngörmek suretiyle, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan **kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına** bir sınırlama getirmektedir.

4. Bu bağlamda, dava konusu kuralda öngörülen ilan yükümlülüğünün, ad ve soyad değişikliğinin hukuki sonuçlarını doğurması veya üçüncü kişilerin korunması bakımından **zorunlu bir araç olup olmadığı**, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün bulunup bulunmadığı, **gereklilik ölçütü** çerçevesinde ayrıca değerlendirilmelidir.

5. Günümüzde ülkeler arasında ad ve soyad değişikliğine ilişkin usuller farklılık göstermekle birlikte, küresel ölçekte baskın eğilimin, işlemlerin nüfus veya medeni hâl kayıtlarının güncellenmesi ve ilgili idari ya da yargısal kararın belgeye bağlanması suretiyle yürütülmesi yönünde olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımda, değişikliğin geçerliliği ve üçüncü kişiler bakımından sonuç doğurması esasen resmî kayıtlara işlenmesiyle sağlanmakta; herkese açık ilan mekanizmaları ise çoğu hukuk sisteminde ya hiç öngörülmemekte ya da istisnai ve isteğe bağlı bir unsur olarak düzenlenmektedir.

6. Kıta Avrupası hukuk sistemlerinde, özellikle Almanya ve Fransa'da, ad değişikliği esasen idari bir işlem olarak düzenlenmekte ve sonuç doğrudan medeni hâl kayıtlarına yansıtılmaktadır. İlgili kişi, alınan karar veya düzenlenen belge ile kamu kurumları nezdinde işlemlerini gerçekleştirebilmekte; bu süreçte genel olarak kamuya açık ilan mekanizmalarına yer verilmemektedir. Fransa'da soyadı değişikliğinin bazı özel türlerinde, üçüncü kişilerin itiraz hakkını teminen sınırlı bir aleniyet unsuru öngörülmekteyse de bu uygulama istisnai niteliktedir.

7. Anglo-Sakson hukuk sistemlerinde ise daha farklı ve dağınık bir görünüm söz konusudur. Birleşik Krallık'ta isim değişikliği çoğunlukla deed poll yoluyla yapılmakta ve bu usulde ilan zorunluluğu bulunmamaktadır; ancak deed poll'ün mahkeme nezdinde kayda geçirilmesi hâlinde değişiklik kamuya açık kayıtlarda yer alabilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise eyaletler arasında farklı uygulamalar bulunmakta olup, bazı eyaletlerde mahkeme yoluyla yapılan isim değişikliklerinde yerel gazetede ilan şartı öngörülmektedir. Bu şart, genellikle üçüncü kişilerin bilgilendirilmesi ve kötüye kullanımın önlenmesi amacıyla gerekçelendirilmektedir.

8. Bununla birlikte, güncel düzenlemelerde mahremiyet ve kişisel güvenlik kaygılarının giderek daha fazla ağırlık kazandığı görülmektedir. Özellikle aile içi şiddet, takip veya benzeri risklerin bulunduğu hâllerde, ilan şartından feragat edilmesi, dosyanın gizlileştirilmesi ya da yayımın kapsamının daraltılması gibi koruyucu mekanizmalar birçok hukuk düzeninde kabul edilmektedir. Bu durum, aleniyet ile kişisel güvenlik ve veri koruma arasında daha dengeli bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir.

9. Sonuç olarak günümüzde baskın küresel eğilim, ad ve soyad değişikliğinin kayıt temelli, belgeye dayalı ve idari olarak yönetilen bir süreç olması; genel ve herkese açık ilanın ise sınırlı, seçenekli veya istisnai bir araç olarak kalması yönündedir. Bu çerçevede hukuk sistemleri, bir yandan hukuki güvenliği ve üçüncü kişilerin menfaatlerini gözetirken, diğer yandan özel hayatın korunması ve kişisel verilerin güvenliği ilkelerini daha güçlü biçimde dikkate alan bir denge kurmaya yönelmektedir.

10. Bu tespitler ışığında dava konusu kuralın, Anayasa'da güvence altına alınan temel haklar bakımından doğurduğu sonuçların ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Anayasa'nın 20. maddesinin ikinci fıkrasında herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, ancak bu hakkın millî güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesinin önlenmesinin, genel sağlığın ve genel ahlakın korunması gibi nedenlerle kanunla sınırlanabileceği

öngörülmek suretiyle söz konusu hakkın mutlak olmadığı kabul edilmiştir. Anılan maddede kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı bakımından açık bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte, Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre özel sınırlama nedeni belirtilmemiş hak ve özgürlüklerin de doğalarından kaynaklanan sınırlarının bulunduğu kabul edilmektedir.

11. Bu anayasal çerçevede temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamaların demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması gerekir. Dava konusu kural uyarınca adın değiştirilmesine ilişkin mahkeme kararı, Basın İlan Kurumunun ilan portalında herkesin erişimine açık şekilde yayımlanmaktadır. Bu suretle ad değişikliğinden zarar görebilecek kişilerin söz konusu değişiklikten haberdar olabilmelerinin mümkün olduğu ileri sürülebilir.

12. Ancak günümüzde her Türk vatandaşına tekil bir T.C. kimlik numarası tahsis edilmiş olması ve tüm resmî işlemlerin bu numara esas alınarak yürütülmesi dikkate alındığında, adın değiştirilmesine ilişkin kararın nüfus kayıtlarına işlenmesiyle birlikte bu değişikliğin, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kamu kurumları nezdinde ve T.C. kimlik numarasıyla bağlantılı resmî işlemler bakımından otomatik olarak tanınacağı açıktır. Bu çerçevede üçüncü kişilerin, ad değişikliğinden doğrudan ilan yoluyla haberdar olmamış olsalar dahi, somut olayın özelliklerine göre farklı yollarla bu değişikliği öğrenmelerinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

13. Öte yandan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesinin üçüncü fıkrasında, adın değiştirilmesi nedeniyle zarar gören kimselerin bu durumu öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl içinde dava açarak kararın kaldırılmasını talep edebilecekleri düzenlenmiştir. Dava açma süresinin ilanın yapılmasına değil, öğrenme tarihine bağlanmış olması; öğrenmenin herhangi bir yolla gerçekleşebileceğinin kabul edilmesi, ad değişikliğine ilişkin ilanın hukuki sonuç doğuran zorunlu bir bildirim aracı olarak öngörülmediğini ortaya koymaktadır.

14. Bu itibarla, ad değişikliğinin nüfus kayıt sistemine işlenmesiyle resmî işlemler bakımından sonuç doğurması, zarar görebilecek kişilerin söz konusu değişikliği farklı yollarla öğrenmelerinin mümkün olması ve dava açma süresinin öğrenmeye bağlanmış bulunması birlikte değerlendirildiğinde, adın değiştirilmesine ilişkin mahkeme kararlarının kişisel veri niteliğindeki kimlik bilgileriyle birlikte herkesin erişimine açık bir platformda ilan edilmesinin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemez. Ayrıca kişisel verilerin geniş kitlelerin erişimine açılmasının, bu verilerin üçüncü kişilerce kötüye kullanılmasına ve adı değiştirilen kişilerin güvenliğinin tehlikeye düşmesine yol açabilecek nitelikte olduğu da gözetilmelidir.

15. Bu nedenlerle dava konusu kuralda öngörülen ilanın, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına ölçüsüz bir müdahale teşkil ettiği ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı kanaatine ulaşılmıştır. Zira ad değişikliğinin nüfus kayıt sistemine işlenmesiyle birlikte hukuki sonuçlarını doğurduğu, zarar görebilecek kişilerin söz konusu değişikliği farklı yollarla öğrenmelerinin mümkün olduğu ve ilan yükümlülüğünün bu amaçla başvurulabilecek tek araç olmadığı, dolayısıyla gerekli de olmadığı anlaşılmaktadır.

16. Öte yandan Mahkeme çoğunluğu, iptal edilen kuralın yürürlüğe girişini dokuz ay ertelemiştir. Mahkememizin 2024/133 esas sayılı dosyasında ayrıntılı olarak açıkladığım karşı oyda da belirtildiği üzere, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının yürürlüğe girişini erteleme yetkisi Anayasa'nın 153. maddesi uyarınca istisnai ve zorunlu hâllerle sınırlıdır. Anayasa'ya aykırılığı tespit edilmiş bir normun kural olarak derhal yürürlükten kalkması gerekir. Erteleme, ancak iptal kararıyla bir boşluk ortaya çıkması halinde başvurulabilecek bir istisnadır.

17. Anayasa'ya aykırı bir kuralın yürürlükte kalmasının hukuk devleti ilkesine zarar verdiği, anayasanın bütünlüğünü zedelediği ve her geçen gün yeni hak ihlali riskleri doğurduğu açıktır.

Anayasa'ya aykırı bir normun geçici de olsa uygulanmaya devam etmesi, normlar hiyerarşisini tersyüz eden ciddi bir anayasal çelişki oluşturmaktadır. Erteleme kararlarının soyut ve genel gerekçelerle, çoğu zaman azami süreye yakın biçimde verilmesi ise anayasal denetimin etkinliğini zayıflatmaktadır.

18. Bu nedenlerle somut olayda iptal kararının yürürlüğe girişinin dokuz ay ertelenmesine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

19. Sonuç olarak, dava konusu kuralın Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olduğu kanaatiyle iptal edilmesi gerektiği yönündeki sonuca, **gereklilik ölçütü bakımından** açıklanan bu ek gerekçe ile katılmakla birlikte, iptal edilen kuralın yürürlüğe girişinin dokuz ay ertelenmesine ilişkin çoğunluk kararına iştirak edilmemiştir.

Üye
Kenan YAŞAR

KARŞIOY

Mahkememiz çoğunluğu tarafından 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesinin 7532 sayılı Kanun'un 12. maddesi ile değiştirilen (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde yer alan "ve Basın İlan Kurumunun portalından ilan" ibaresinin ve aynı fıkranın 2. cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Aşağıda belirttiğimiz gerekçeler ile söz konusu düzenlemelerin Anayasa'ya aykırı olmadığı kanaatinde olduğumuzdan, çoğunluğun iptal yönündeki görüşüne katılmıyoruz. Şöyle ki;

İptal davasına konu edilen düzenleme şöyledir: (4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m.27/f.2); "(*Değişik ikinci fıkra:14/11/2024-7532/12 md.) Adın değiştirildiği nüfus siciline kayıt ve Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan olunur. Bu ilanda; hükmü veren mahkeme, kararın verildiği tarih, dosyanın esas ve karar numarası ile adının değiştirilmesine karar verilen kişinin nüfusa kayıtlı olduğu yer, doğum tarihi, ana ve baba adı, önceki adı ve soyadı, mahkeme kararıyla verilen yeni adı ve soyadı yer alır*.".

Anayasa Mahkemesi, 22.2.2024 tarihli ve 2023/34 E. ve 2024/60 K. sayılı kararında (R.G. Tarih-Sayısı: 16/5/2024-32548), Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "ilan" ibaresini iptal etmiştir. Söz konusu kararda iptal gerekçesi olarak, kuralın ad değişikliğinin ilan edilmesini öngördüğü, buna karşın ilanın kapsamının ne olacağı, bu bağlamda ilanda kişisel veri niteliğindeki hangi bilgilere yer verileceği, ilanın şekli ve usulü konusunda herhangi bir düzenleme yapılmadığı, başka bir ifadeyle kuralda sadece ad değişikliğinin ilan edileceği belirtilmiş olmasına karşın ilanda yer alacak bilgilerin neler olduğuna, bu bilgilerin kapsamının keyfîliğe izin vermeyecek şekilde belirli ve öngörülebilir olmasını sağlayacak kanuni güvencelere yer verilmediği, ad değişikliğinin ilanında kişisel veri niteliğindeki bilgilerden hangilerinin kullanılacağına, bu bilgilerin ilanda nasıl yer alacağına yönelik güvencelerin ve temel ilkelerin kanunla belirlenmemesi Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleriyle bağdaşmadığı ifade edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, söz konusu iptal gerekçesinde ilanın yapılmasının Anayasa'ya aykırı olmadığını, ancak ilanın kapsam ve şeklinin belirsiz olduğuna vurgu yapmıştır.

Söz konusu iptal kararı üzerine kanunkoyucu Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasını değiştirmiş, ilanın Basın İlan Kurumunun portalından yapılacağını belirtmiş, yine ilan edilecek hususları hükmü veren mahkeme, kararın verildiği tarih, dosyanın esas ve karar numarası ile adının değiştirilmesine karar verilen kişinin nüfusa kayıtlı olduğu yer, doğum tarihi, ana ve baba adı, önceki adı ve soyadı, mahkeme kararıyla verilen yeni adı ve soyadı şeklinde saymıştır. Yani, kanunkoyucu iptal gerekçelerine uyarak ilanın kapsamını, şeklini ve yerini belirlemiştir.

Buna karşın Anayasa Mahkemesi çoğunluğu tarafından, kanunkoyucu tarafından iptal gerekçelerine uyularak yeniden düzenlenen kural bu kez, kanunkoyucu tarafından ilan kapsamı ve şekli açıklığa kavuşturulsa da adın değiştirilmesine ilişkin ilan süresinin belirli olmadığı, bu konuda başka bir kanuni düzenleme de olmadığı, Anayasa'nın 13. maddesi çerçevesinde değerlendirildiğinde, kuralın adın değiştirilmesinden zarar görecek üçüncü kişileri bilgilendirme amacı taşıdığı, yani meşru bir amacının olduğu, Basın İlan Kurumunun portalından ilanın yapılmasının bu amacı sağlamak için elverişli olduğu, ancak söz konusu ilanın süresinin belirli olmaması nedeniyle kişisel verilere orantısız ve ölçüsüz bir müdahalede bulunulduğu, yine bazı ad değişikliği kararlarının ilan edilmemesinde üstün bir yararın olabileceği, buna karşılık dava konusu kuralın ilanın yapılıp yapılmaması hususunda hâkime takdir yetkisi tanımadığı gerekçeleriyle tekrar iptal edilmiş olmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 22.2.2024 tarihli ve 2023/34 E. ve 2024/60 K. sayılı kararında ve yine çoğunluk gerekçesinde kabul edildiği üzere, adın değiştirilmesinin ilan edilmesinin amacını, zarara uğrayabilecek üçüncü kişilerin bu durumdan haberdar edilmesi oluşturmaktadır. Nitekim Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesinin son fıkrasında "*Adın değiştirilmesinden zarar gören kimse, bunu öğrendiği günden başlayarak bir yıl içinde değiştirme kararının kaldırılmasını dava edebilir*" düzenlemesine yer verilmiştir. Dava açma süresi öğrenmeden itibaren başlayacaksa da ilan, üçüncü kişilerin öğrenmesinin bir aracı olduğundan, ad değişikliğinden zarar görmesi muhtemel kişiler henüz zarara uğramadan veya zararları artmadan ad değişikliğini öğrenebilecek, ad değişikliği kararının kaldırılmasını talep edebilecekler ve tazminat davası açabileceklerdir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 7. maddesinde kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi, 8. ve 9. maddelerinde bu verilerin aktarılması, 10. maddesinde veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü, 11. maddesinde ilgili kişinin hakları, 12. maddesinde veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler, 13. maddesinde veri sorumlusuna başvuru, 14. maddesinde Kişisel Verilerin Korunması Kuruluna şikâyet, 16. maddesinde veri sorumluları sicili, 17. ve 18. maddelerinde kişisel verilere ilişkin suçlar ve kabahatlere yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. 6698 sayılı Kanun'un 28. maddesinde Kanun'un uygulanmayacağı haller sayılmış olup, dava konusu kuralda ilan edileceği belirtilen bilgiler söz konusu 28. maddede sayılan istisnai haller kapsamında değildir.

Buna göre, Basın İlan Kurumu portalından ilan edilen gerçek kişilere ait kişisel veri niteliğindeki bilgi ve belgeler için, 6698 sayılı Kanunda öngörülen güvenceler uygulanacaktır. Dava konusu kuralda ilan süresi belirtilmemiş olsa bile Basın İlan Kurumu ancak 6698 sayılı KVKK ve ilgili mevzuat çerçevesinde kişisel verileri ilan edebileceğinden, ilan süresinin Kanunda ayrıca düzenlenmesi de gerekmemektedir. Kaldı ki, ilan edilen yerin portal yani, pekçok ilan içeriğinin yer aldığı bir internet sitesi olduğu ve ad değişikliğinin üçüncü kişiler tarafından öğrenilmesi amacı ile yapıldığı nazara alındığında ilan süresinin açıkça düzenlenmesinin bir anlamı ve önemi bulunmamaktadır. Söz konusu ilanın yapılması sonrasında alenileşmesi nedeniyle, üçüncü kişiler tarafından öğrenilmesi ve kaydedilmesi mümkün olup, ilanın internet sitesinden kaldırılması ilan konusunun tamamen unutulmasını sağlamayacaktır. Bu itibarla dava konusu kural, gerçek kişilerin verileri açısından belirli ve öngörülebilir nitelikte olup, kanunilik şartını da taşıdığından, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmalıdır.

Dava konusu kuralın hâkime takdir yetkisi tanımadığı, ad değişikliğinin ilan edilmemesinde daha üstün bir yararın söz konusu olabileceği ileri sürülmüşse de kanunkoyucu ad değişikliğinde üstün yararın söz konusu olabileceği halleri özel olarak düzenlemiş olmaktadır. Öyle ki, 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu, ceza muhakemesinde tanıklık görevi sebebiyle, kendilerinin veya bu Kanunda belirtilen yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya mal varlığı ağır ve ciddi tehlike içinde bulunan ve korunmaları zorunlu olan kişilerin korunması amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin esas ve usulleri düzenlemiş olup, söz konusu Kanun kapsamında tanıkların ad değiştirmesi halinde ilan yükümlülüğü söz konusu olmayacaktır. Yine 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 4. maddesinin (ç) bendinde, hâkim tarafından, korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağının anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesine hükmedilebileceği düzenlenmiştir. Hal böyle olunca, daha üstün bir yararın söz konusu olduğu hallerin özel Kanunlarda düzenlendiği ve Türk Medeni Kanunu'nun genel nitelikte bir Kanun olduğu nazara alındığında, ad değişikliğinin ilanı konusunda ayrıca hâkime takdir yetkisi tanınmaması Anayasa'ya aykırılık oluşturmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kuralın, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olmadığı ve iptal edilmemesi gerektiği kanaatinde olduğumuzdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye	Üye	Üye
Muhterem İNCE	Yılmaz AKÇİL	Ömer ÇINAR